

ÖĞRENCİLERİN ÇALIŞMA ORYANTASYONLARINI ETKİLEYEN DEMOGRAFİK FAKTÖRLER

Aysel (DEMİROĞLU) MEMİŞ *

Özet

Bu araştırma, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarını etkileyen demografik faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Örneklem, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında yeni öğretim programının uygulandığı okullar içerisinde seçilmiş ve bu okulların beşinci sınıfında öğrenim gören 558 öğrenciden genel tarama modeli ile toplanan anketler değerlendirilmiştir. Araştırmada iki farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını ve kişisel özelliklerini belirlemek için kullanılırken, çalışma alışkanlık ve tutumlarının ölçümü için Brown-Holtzman'ın geliştirdiği Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Anketi'nden (SSHA-Survey of Study Habits and Attitudes) yararlanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin başarı durumunun tespiti için 4. ve 5. sınıf karneler alınmıştır. Öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, başarı durumu, ders çalışma ortamı, anne ve babalarının eğitim durumları karşılaştırılarak farklılıkları test edilmiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıklarından daha yüksek çıkmıştır. Çalışma oryantasyonlarını etkileyen en önemli boyut öğretmenlerini sevmeleri iken, en olumsuz boyut gecikmeleri önlemedir. Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları erkeklerden daha yüksektir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanını orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almıştır. Çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında başarılı öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ders çalışma ortamının varlığı öğrencilerin çalışma oryantasyonunu olumlu etkilemektedir. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna sahipken, öğrencilerin çalışma oryantasyonları babalarının eğitimi ile paralellik göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, çalışma alışkanlıkları, öğretmeni onaylama, eğitimi kabullenme, çalışma tutumları, çalışma oryantasyonu.

Abstract

This research was performed to identify the factors affecting 5th grade students' study orientations. The sampling was selected from the schools where new teaching program was implemented during 2004–2005 season and the questionnaires which were delivered to 558 5th grade students studying in these schools were assessed. Two different instruments were used in this research. The first one was used to identify students' socio-economical status and demographic factors, the other, developed by Brown-Holtzman called "Survey of Study Habits and Attitudes" (SSHA), was used to measure their study habits and attitudes. Moreover in order to determine students' achievement levels 4th and 5th grades transcripts scores were taken into consideration. The scores of study orientations were compared with gender, socio-economical status, achievement level, studying environment and parental educational status and differences are tested. According to the results, students' study attitudes scores were higher than study habits. The most positive factor which affects their study orientation is the love to their teacher and the most negative one is delay avoidance. The study orientation scores of girls is higher than boys. The highest study orientation scores were taken by middle level socio-economic status students. There is a positive relationship between the achievement level and study orientation scores. Having a study environment is positively affect students' study orientation. Students whose mothers are secondary and/or high school graduates have the highest study orientation but their study orientation is also parallel to the educational level of their father.

Keywords: Delay avoidance, work methods, study habits, teacher approval, education acceptance, study attitudes, study orientation.

Öğrencilerin çalışma alışkanlık ve tutumlarını ifade eden çalışma oryantasyonunu etkileyen pek çok faktör vardır. Bireysel farklılıklar, zamanı etkili kullanma, not alma, çalışma alışkanlıkları eğitimi ve öğretmen, aile, uygun bir çalışma ortamı, ev ödevleri, kütüphaneden faydalanma, okuma-dinleme ve yazma göze çarpan ortak faktörlerdendir. Bununla birlikte ilgi ve istek, çalışma alışkanlıkları ve tutumları açısından çok önemli görülmektedir.

Bireysel farklılıklar denetim odağı, cinsiyet, başarı boyutlarında incelenebilir. Çalışma alışkanlıklarına denetim odağı açısından bakıldığında, içten denetimli öğrencilerin bir görev üstlendiklerinde çok sık denetlenmeleri gerekmezken, dıştan denetimli öğrencilerin sık sık yönlendirme ve teşviğe ihtiyaç duydukları görülür (Bacanlı, 2002:133). Prociuk ve Breen (1974), öğrencilerin denetim odağı (içten ya da dıştan denetimli) ile çalışma alışkanlık-tutumları ve akademik performansları arasındaki ilişkiyi incelemişler, araştırma sonucunda aralarında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Cinsiyet açısından öğrencilerin farklılıklarına bakıldığında, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden akademik olarak daha başarılı olduğu, daha iyi çalışma alışkanlık ve tutumlarına sahip oldukları görülmektedir (Hong ve Lee, 2000; Tinklin, 2003; Grabill ve diğerleri, 2005; Gadzella ve Fournet, 1976 akt. Aydın, 1989: 12; Brown ve Holtzman, 1984; Küçükahmet, 1987; Mullen, 1995; Arslantaş, 2001; Houtte, 2004). Bununla birlikte uygun çalışma beceri ve alışkanlıklarına sahip öğrencilerin aynı zamanda akademik olarak da başarılı olduğu pek çok araştırma (Uluğ, 1981; Schultz, 1989; Elliot ve diğerleri, 1990; Slate ve diğerleri, 1990; Jones ve diğerleri, 1993; Agnew ve diğerleri, 1993; Lawler-Prince ve diğerleri, 1993; Kleijn ve diğerleri, 1994; Gordon, 1997; Sünbül ve diğerleri, 1998; Carter, 1999; Arslantaş, 2001; Lammers ve diğerleri, 2001) sonucu ortaya konmuştur.

Zamanın etkili kullanımı, çalışma amaçlı ders başına oturulduğunda vakit kaybına mahal vermeden amaçlara ulaşmak anlamına gelmektedir (Telman, 1996:40). Etkili zaman yönetimi becerilerinin eksikliği, çalışma alışkanlıklarında en önemli problemlerden biridir (Glenn, 2003). Cusimano (1999) iyi ve etkili zaman yönetiminin başarı için çok önemli olduğu vurgulamaktadır. Etkili zaman yönetimi için ilk sırada plan yapma ve planlı olma vardır (Uluğ, 2000:48). Planlı olma öğrencilerin çalışma alışkanlıkları açısından bu kadar önemli iken Zeyrek ve diğerleri (1990) tarafından yapılan araştırma sonucunda, 16-21 yaş arası öğrencilerin yalnızca % 18'inin düzenleme ve planlama konusunda olumlu özelliklere sahip oldukları görülmektedir.

Not alma çalışma alışkanlıklarının çok önemli bir boyutudur. Not alan ve alınan notları çalışmayı içeren uygun çalışma alışkanlıklarını kullanan öğrenciler

bilgileri daha uzun süre muhafaza eder (Eliot ve diğerleri, 2002). Oğuz (1999), not alma eğitimi aldıktan sonra derste not alan, aldığı notları gözden geçiren öğrencilerle not alma eğitimi almadan dersi izleyen öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Yapılan araştırmalar iyi not almanın öğrencinin derslerdeki başarısını artırdığını vurgulamaktadır (Bretzing ve diğerleri, 1987; Austin, Lee ve Carr, 2003). Bununla birlikte öğrencilerin birçoğu arkadaşlarının notlarını almayı tercih etmektedir (Wolff, 2001: 11).

Çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik eğitim, seminer ve rehberliğim çalışma alışkanlık ve tutumlarını olumlu yönde etkilediğini pek çok araştırma sonucu ortaya konmuştur (Phillips, 1969; Uluğ, 1981; Ilgın ve diğerleri, 1990; Shelton, 1997; Can, 1992; Subaşı, 2000; Kaya, 2001). Etkili çalışma ve öğrenme yöntemleri geliştiremeyen öğrenciler, sınıf düzeyi yükseldikçe kendilerini öğrenmeye motive etme, öğrenme süreçlerini planlama ve değerlendirme konularında yetersiz kalırlar. Bu durum okul başarılarını ve buna bağlı olarak okul sonrası yaşamlarını olumsuz yönde etkiler (Rowntree, 2000:5). Ünal ve Ada (2000:10) öğrencinin etkin ders çalışma ve öğrenme yollarını bilmesini öğretmene bağlamaktadır.

Aileler öğrencilerin ders çalışmasında çok mühim bir rol oynar. Ailenin katılımı ve yetkilendirilmesinin öğrencinin akademik performansı ile olan ilişkisinin incelendiği bir araştırmada, ailenin katılımı ve yetkilendirilmesi ölçümleri güvenilir bulunmuştur (Griffith, 1996). Küçükahmet (1987), ailesinin yanında öğrenim görme imkânı olmayan öğrencilerin aile özlemi, karnını doyurma, çamaşırlarını yıkama gibi çalışmalarını olumsuz etkileyebilecek sorunlarının olduğunu ifade etmiştir. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri incelendiğinde, aileden ayrı olmanın ya da aile yoksunluğunun üzüntü ve kaygıya neden olduğu ve bunun da başarısızlığı beraberinde getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yetiştirme yurdu öğretmenleri de öğrencilerin büyük çoğunluğunun düzenli ve planlı çalışma alışkanlıklarından yoksun olduğunu belirtmişlerdir (Benli, 1998).

Öğrencinin kendine ait bir *çalışma ortamının* olması çalışılacak yerin büyük ya da küçük olmasından daha önemlidir. Öğrenme stilleri farklı olduğundan çalışma köşesinin hazırlanışında çocuğun öğrenme stiline göz önünde bulundurulması önemlidir. Çalışılacak ortamda açık olan teyp ya da televizyonun öğrenciler üzerinde farklı etkileri vardır.

Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmeleri açısından en önemli materyaller *ödevlerdir*. Küçükahmet (1987) ödevlere, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının ne ölçüde iyi olduğunun en önemli göstergesi olarak bakmakta, zamanında ve titiz biçimde ödev hazırlayan öğrenci ile baştan savma ya da hiç ödev hazırlamayan öğrencilerin çalışma tutum ve alışkanlıklarının farklı olduğunu ifade etmektedir. Akın (1998), ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı, ödevin öğrenci başarısına etkisini saptamayı amaçlayan araştırması sonucunda, ödevin öğrenci başarısını artırdığı görüşü üzerinde fikir birliğine varıldığını belirtmektedir. İyi düzenlenmiş ödevler, hangi yetenek düzeyinde olursa olsun öğrencilerin başarısını artırır, çünkü sınıf etkinliklerini eve taşımamanın yanı sıra öğrencilere sorumluluk ve özdisiplini de öğretir (Martin ve Greenwood, 2000: 203).

Jiao ve Onwuegbuzie (2001), *kütüphanelerin* öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının önemli bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Öğrenciler kütüphaneyi amacına uygun bir şekilde, zaman kaybetmeden kullanabilmelidir. Oysa Dökmen (1990), araştırması sonucunda lise öğrencilerinin % 71, üniversite öğrencilerinin ise % 48'inin kütüphane kullanmayı birbirinden ya da kendi kendine öğrenmeye çalıştıklarını ve üniversite öğrencilerinin % 15'inin kütüphane kullanmayı hiç öğrenemediklerini ortaya koymaktadır. Alar (1997), öğrencilerin % 43'ünün sınav zamanı ders çalışmak için, % 33'ünün ödev yapmak ve ders çalışmak için, % 12'sinin de boş zamanını değerlendirmek için kütüphaneye gittiğini belirlemiş, araştırma sonucunda öğrencilerin % 30'unun kütüphane kullanmayı bilmediklerini ifade etmiştir.

Okul yaşamında öğrenilecek gereçler çoğunlukla yazılı metinlerden oluştuğundan *okuma* yeteneği düşük olan öğrencilerin derslerinde başarılı olmaları çok zordur (Uluğ, 2000: 31). Abas (2002), bilgilere rahat ulaşmak için okuma becerisini geliştirmenin çalışma becerilerini de geliştireceğini vurgulamaktadır. Cusimano (1999), etkili okuma stratejilerinin çalışmayı çok daha verimli hâle getireceğini belirtmektedir. İyi dinleme becerisi hayatın önemli bir parçasıdır. Eğer dersler iyi dinlenirse konuşma, yazma ve çalışma becerisi de gelişebilir.

Sınıfta öğrenme sosyal bir ortamda bir rehber ile olmasına rağmen çalışma, yüksek oranda kişisel bir etkinliktir. Bu kişisel etkinlik sürecinde çalışma için *istek* önemli bir boyutu oluşturur (Gettinger ve Seibert, 2002). İlgi ve istek, başarının ön koşullarındandır. Bununla beraber Zeyrek ve diğerleri (1990) tarafından yapılan araştırmada ders çalışma isteği konusunda öğrencilerin vasat olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin, çalışma alışkanlık ve tutumlarını nelerin etkilediğini öğrendiklerinde, daha başarılı bir öğrenim hayatı geçirecekleri düşünülmektedir. Bu araştırmanın genel amacı, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma oryantasyonlarını etkileyen demografik faktörleri belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için öğrencilerin; cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik, başarı, ders çalışma ortamına sahip olup olmama, anne ve babalarının eğitim durumlarına göre çalışma alışkanlıkları (gecikmeleri önleme+çalışma yöntemleri), çalışma tutumları (öğretmeni onaylama+eğitimi kabullenme) ve bu alt boyutların toplamından elde edilen çalışma oryantasyonu puanlarında farklılıklar olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Tarama modelindeki bu araştırmanın çalışma evrenini, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, pilot uygulama yapılan kamu ilköğretim okullarında beşinci sınıfa devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Merkez ilçelerde pilot uygulama yapılan okul sayısı 10, öğrenci sayısı ise 1895'tir. Tesadüfi olarak seçilen okullar, 5. sınıf öğrenci sayıları ve yapılan uygulamalar ile ilgili bilgiler "Tablo 1"de görülmektedir.

Tablo 1. Örneklem Alınan Okullar ve Yapılan Uygulamalar

<i>İlçe</i>	<i>Okul (İ.Ö.O)</i>	<i>Toplam Öğrenci</i>	<i>Değerlendirilen Anket Sayısı</i>	<i>Değerlendirme Dışı Bırakılan Anketler</i>	<i>Toplam Uygulama</i>
Çankaya	Turhan Feyzioğlu	211	80	9	89
Keçiören	H.Mustafa Tarman	396	94	11	105
Yenimahalle	Kent Koop.	192	91	5	96
Mamak	Çiğiltepe	121	97	6	103
Sincan	Cumhuriyet	466	95	4	99
Gölbaşı	Baldudak	125	101	23	124
	Toplam	1511	558	58	616

"Tablo 1"de görüldüğü gibi 616 öğrenciye anket uygulanmış, 58 anket eksik bilgilerinden dolayı değerlendirme dışı bırakılmış ve sonuç olarak 558 öğrencinin ankete verdiği cevaplar değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

a) Sosyo-Ekonomik Durum Belirleme Ölçeği

Sosyo-ekonomik durum tek bir değişken ile ölçülemeyecek kadar karışık bir kavram olup, çoğu araştırmada öğrenim durumu, aylık gelir, meslek, ailede yaşayan kişi sayısı, konut koşulları gibi çok sayıda faktör kullanılarak ölçülmeye çalışılmaktadır. Bu araştırmada öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemede tüm bu değişkenleri içeren, Bacanlı'nın (1997:106) hazırlamış olduğu "Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği"nden faydalanılmıştır. Araştırmada grup içi değerlendirme yapılmış ve elde edilen puanlardan üst yüzde 33,3'lük dilime giren öğrenciler üst sosyo-ekonomik durum, orta yüzde 33,3'lük dilime giren öğrenciler orta sosyo-ekonomik durum, alt yüzde 33,3'lük dilime giren öğrenciler ise alt sosyo-ekonomik durum olarak değerlendirilmiştir.

b) Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Ölçeği (SSHA)

Araştırmada yeni bir araç geliştirilmemiş, literatürde var olan Brown-Holtzman'ın geliştirdiği "SSHA- Survey of Study Habits and Attitudes, Form C" (Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları Anketi) kullanılmıştır. Bu araç dört alt boyutta toplanmaktadır. Bu dört alt boyut; gecikmeleri önleme (delay avoidance), çalışma yöntemleri (work methods), öğretmeni onaylama (teacher approval) ve eğitimi kabullenmedir (education acceptance). Gecikmeleri önleme, öğrencilerin akademik çalışmalarında dakik olmaları ve gecikmelerden kaçınmaları anlamına gelmektedir. Düzenli ve sistemli ders çalışmayı ölçen bir alt boyuttur. Çalışma yöntemleri, öğrencilerin akademik çalışmalarını yürütmedeki yeterlilikleri ve nasıl çalışacakları konusundaki bilgileridir. Öğretmeni onaylama, öğrencilerin öğretmenleri hakkında ve onun sınıftaki davranış ve yöntemleri konusundaki düşüncelerini ifade etmektedir. Öğrencilerin, öğretmenleri ile ilgili çeşitli kriterleri değerlendirdiği, tutumlarına yönelik bir alt boyuttur. Tutuma yönelik bir diğer alt boyut ise eğitimi kabullenmedir. Bu alt boyut ile öğrencilerin eğitimin amaçlarını, uygulama ve gereklerini benimsemeleri ölçülmeye çalışılmıştır.

Ölçme aracı ilköğretim öğrencilerine uyarlanarak kullanılmıştır. Öncelikle ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri için sadeleştirilmiş ve kısaltılmış, öğrencilere karmaşık gelebilecek ifadeler olabildiğince basit ve anlaşılır hâle getirilmiş, anketin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Toplam 344 öğrenci ile yapılan ön uygulamalar sonucunda, 0.30'un altındaki işlevsel olmayan maddeler ölçme aracından çıkarılarak 100 olan madde sayısı 52'ye indirilmiş, alfa katsayısı (Cronbach's alpha) .90 olarak belirlenmiştir. Alpar (2001: 284), geliştirilen ölçeğin

alfa katsayısı 0.80-1,00 arasında ise ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu ifade etmektedir; buna göre ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Alt boyutlar açısından da anket oldukça güvenilirdir. Ön uygulama verileriyle yapılan faktör analizi sonucu açıklanan varyans % 44,9 bulunmuştur. 0.30- 0.40 arası değerleri maddelerin iyi olduğu anlamına gelmektedir (Turgut, 1995: 270). Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla faktör analizi kullanılabilirdiğinden (Büyüköztürk, 2002: 120) ölçeğin yapı geçerliğinin mevcut olduğu söylenebilir. Son şekli verilen anketin yapı geçerliği için uzman görüşüne de başvurulmuştur.

Geçerliği ve güvenilirliği ölçülerek ilköğretim öğrencilerine uygun hale getirilmiş SSHA'nın son şeklinin her alt boyutunda 13 madde yer almaktadır. Alt boyutların her birinin toplam puanları 26, bu alt boyutların toplamından oluşan bir üst boyutlar olan çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları 52'şer puandır. Genel toplam olan çalışma oryantasyonu puanı ise 104'tür. Buradan da anlaşılacağı gibi her alt boyutta yer alan 13 maddeden her birinin en yüksek değeri "2"dir. Öğrenci, beklenen sıklığı işaretlediği her madde için "2", beklenene en yakın sıklığı işaretlediği her madde için "1" puan almaktadır. Her bir anket formunun üzerinde alt boyutların ve toplamalarının oluşturduğu 7 ayrı puan vardır. Bu puanlar bilgisayara aktarılmış ve istatistiksel işlemler için bu yedi puan kullanılmıştır.

Verilerin Analizi (İşlem)

Araştırmada küme tipi anket uygulanmıştır. Anket uygulamaları sınıf bazında yapıldığından, kümeler doğal olarak önceden oluşturulmuştur. Aracı doğru olarak dolduran 558 öğrencinin cevap kağıtları üzerinde aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

a) Öğrencilerden toplanan veriler değerlendirilmiş, üç sosyo-ekonomik duruma göre sınıflandırılmıştır. Başarı durumlarının tespiti için okul yönetiminden alınan bilgiler değerlendirilmiştir. İlköğretim kurumlarında her sınıf için gösterilen derslerde öğrencilerin başarıları dört ayrı notla, başarısızlıkları ise tek bir notla değerlendirilmektedir (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1997: 11). Buna göre verilecek notlar ve puanlar şöyle belirtilmiş ve araştırmada kullanılmıştır.

DERECE	RAKAM İLE	PUANLAMA	SINIRI
Pekiyi	5	85-100	5,00
İyi	4	70-84	4,00 - 4,99
Orta	3	55-69	3,00 - 3,99
Geçer	2	45-54	2,00- 2,99
Başarısız	1	0-44	1,00 - 1,99

b) Öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarını bulmak için, cevap kâğıtları öncelikli olarak elle puanlanmıştır. 4 alt boyutu (gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme) oluşturan her cevap kâğıdının üzerine cevap anahtarları konarak elde edilen puanlar anketlerin üzerine yazılmıştır. Öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları hesaplanıp cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik, başarı, ders çalışma ortamı, anne ve babalarının eğitim durumlarına göre farklılıkları test edilmiştir. Varyans analizi sonucunda ortaya çıkan farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Çalışma oryantasyonlarının tüm alt boyutlarında kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları “Tablo 2”de görülmektedir.

Tablo 2. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p																																																																				
Gecikmeleri Önleme	Kız	260	17,0	5,3	556	4,53	,000																																																																				
	Erkek	298	14,9	5,5				Çalışma Yöntemleri	Kız	260	17,8	5,1	556	2,87	,004	Erkek	298	16,5	4,9	Çalışma Alışkanlıkları	Kız	260	34,8	9,4	556	4,15	,000	Erkek	298	31,5	9,3	Öğretmeni Onaylama	Kız	260	18,2	5,1	556	3,17	,002	Erkek	298	16,7	5,4	Eğitimi Kabullenme	Kız	260	18,0	4,9	556	5,00	,000	Erkek	298	15,8	5,5	Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000	Erkek	298	32,5	10,0	Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000
Çalışma Yöntemleri	Kız	260	17,8	5,1	556	2,87	,004																																																																				
	Erkek	298	16,5	4,9				Çalışma Alışkanlıkları	Kız	260	34,8	9,4	556	4,15	,000	Erkek	298	31,5	9,3	Öğretmeni Onaylama	Kız	260	18,2	5,1	556	3,17	,002	Erkek	298	16,7	5,4	Eğitimi Kabullenme	Kız	260	18,0	4,9	556	5,00	,000	Erkek	298	15,8	5,5	Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000	Erkek	298	32,5	10,0	Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000	Erkek	298	63,9	17,3								
Çalışma Alışkanlıkları	Kız	260	34,8	9,4	556	4,15	,000																																																																				
	Erkek	298	31,5	9,3				Öğretmeni Onaylama	Kız	260	18,2	5,1	556	3,17	,002	Erkek	298	16,7	5,4	Eğitimi Kabullenme	Kız	260	18,0	4,9	556	5,00	,000	Erkek	298	15,8	5,5	Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000	Erkek	298	32,5	10,0	Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000	Erkek	298	63,9	17,3																				
Öğretmeni Onaylama	Kız	260	18,2	5,1	556	3,17	,002																																																																				
	Erkek	298	16,7	5,4				Eğitimi Kabullenme	Kız	260	18,0	4,9	556	5,00	,000	Erkek	298	15,8	5,5	Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000	Erkek	298	32,5	10,0	Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000	Erkek	298	63,9	17,3																																
Eğitimi Kabullenme	Kız	260	18,0	4,9	556	5,00	,000																																																																				
	Erkek	298	15,8	5,5				Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000	Erkek	298	32,5	10,0	Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000	Erkek	298	63,9	17,3																																												
Çalışma Tutumları	Kız	260	36,1	8,9	556	4,49	,000																																																																				
	Erkek	298	32,5	10,0				Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000	Erkek	298	63,9	17,3																																																								
Çalışma Oryantasyonu	Kız	260	70,9	16,9	556	4,76	,000																																																																				
	Erkek	298	63,9	17,3																																																																							

Öğrencilerin çalışma oryantasyonları ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan t testi sonucunda, tüm alt boyutlarda, $p < .05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmekte ve şu hususlar dikkati çekmektedir:

• Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları (70,9) ile erkek öğrencilerin (63,9) puanları arasında, kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık [$t_{(556)}=4,76$; $p<.05$] vardır.

• Kız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları (34,8), erkek öğrencilerden (31,5) yüksektir [$t_{(556)}=4,15$; $p<.05$]. Çalışma alışkanlıklarının her iki alt boyutunda da (gecikmeleri önleme [$t_{(556)}= 4,53$ $p<.05$], çalışma yöntemleri [$t_{(556)}=2,87$; $p<.05$]) kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir.

• Kız öğrencilerin çalışma tutumlarının erkek öğrencilerden daha iyi olduğu görülmektedir [$t_{(556)}=4,49$; $p<.05$]. Öğretmeni onaylama [$t_{(556)}= 3,17$; $p<.05$] ve eğitimi kabullenmede [$t_{(556)}=5,00$; $p<.05$] kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar vardır. Erkek öğrenciler 7 boyutta da kız öğrencilerden daha düşük ortalamalara sahiptir. Öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıklarından daha yüksektir.

2. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

“Tablo 3”te sosyo-ekonomik durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları hakkındaki bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

SED	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖÖ		EK		ÇT		ÇO	
		\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S
Alt	123	14,1	5,6	15,9	5,4	30,0	9,8	17,5	5,3	16,3	5,0	33,8	9,3	63,8	17,1
Orta	315	16,4	5,5	17,3	4,9	33,7	9,4	17,7	5,2	17,1	5,3	34,8	9,6	68,5	17,5
Üst	120	16,3	5,1	17,9	4,8	34,3	8,9	16,6	5,6	16,4	5,7	33,0	10,4	67,2	17,5
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,4	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5

Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanlarında sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular “Tablo 4”te görülmektedir.

Tablo 4. Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Öleme	Gruplar arası	2	247,030	8,383	,000	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	555	29,466			
	Toplam	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	2	139,380	5,583	,004	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	555	24,966			
	Toplam	557				
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	2	720,717	8,174	,000	Alt-Orta SED Alt-Üst SED
	Gruplar içi	555	88,174			
	Toplam	557				
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	2	53,519	1,884	,153	-
	Gruplar içi	555	28,406			
	Toplam	557				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	2	41,204	1,459	,233	-
	Gruplar içi	555	28,236			
	Toplam	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	2	152,896	1,627	,197	-
	Gruplar içi	555	93,955			
	Toplam	557				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	2	955,183	3,145	,044	Alt-Orta SED
	Gruplar içi	555	303,734			
	Toplam	557				

Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılaşma olduğu gözlenirken, çalışma tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre çalışma oryantasyonlarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- En yüksek (68,5) çalışma oryantasyonuna orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin sahip oldukları görülmektedir. Onları üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (67,2) izlemekte ve son sırayı alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (63,8) almaktadır. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları arasında anlamlı bir farklılık [$F_{(2-555)}=3,15$; $p<.05$] olduğu görülmektedir.

- Çalışma alışkanlıklarında, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (34,3) ilk sırada yer almakta, onu küçük bir farkla orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (33,7) izlemekte ve yine en düşük aritmetik ortalama ile son sırayı alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (30,0) almaktadır. Çalışma alışkanlıkları açısından alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler ile alt ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık [$F_{(2-555)}=8,17$; $p<.05$] olduğu görülmektedir. Gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri

alt boyutlarında orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin puanları birbirine çok yakındır.

- Çalışma tutumlarında üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler en düşük puanı (33,0) alırken, onları alt sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler (33,8) izlemekte ve en yüksek puanın (34,8) orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler tarafından alındığı görülmektedir. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler öğretmeni onaylama alt boyutunda birbirine yakın puanlar alırken, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler bu boyutta diğerlerine göre daha düşük puan almışlardır. Eğitimi kabullenme alt boyutunda ise, alt ve üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler benzer puanlar ile orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrencilerin gerisinde kalmışlardır. Çalışma tutumlarının alt boyutlarında (öğretmeni onaylama [$F_{(2-555)}=1,88$; $p<.05$], eğitimi kabullenme [$F_{(2-555)}=1,46$; $p<.05$]) öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

- Tüm sosyo-ekonomik durumlarda en düşük aritmetik ortalamanın çalışma alışkanlıklarının gecikmeleri önleme alt boyutunda alındığı görülmektedir. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler en yüksek aritmetik ortalamalarını öğretmeni onaylama alt boyutunda alırken, üst sosyo-ekonomik durumda olan öğrenciler çalışma yöntemlerinde almışlardır.

3. Cinsiyet ve Sosyo-Ekonomik Durum Dağılımına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

“Tablo 5”te sosyo-ekonomik durumlarına göre kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonları ve alt boyutlarından aldıkları puanlar hakkında elde edilen bulgular şöyle özetlenmiştir:

Tablo 5. Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p	
Gecikmeleri Önleme	Alt	Kız	52	15,5	5,7	121	2,290	,024
	SED	Erkek	71	13,2	5,3			
	Orta	Kız	159	17,3	5,2	313	2,950	,003
	SED	Erkek	156	15,5	5,6			
	Üst	Kız	49	17,6	4,9	118	2,403	,018
	SED	Erkek	71	15,4	5,1			
Çalışma Yöntemleri	Alt	Kız	52	16,7	5,7	121	1,402	,163
	SED	Erkek	71	15,3	5,2			

Çalışma Alışkanlıkları	Orta	Kız	159	17,7	4,9	313	1,679	,094
	SED	Erkek	156	16,8	4,9			
	Üst	Kız	49	19,0	4,7	118	2,076	,040
	SED	Erkek	71	17,2	4,7			
	Alt	Kız	52	32,1	10,5	121	2,079	,040
	SED	Erkek	71	28,5	9,0			
Öğretmeni Onaylama	Orta	Kız	159	35,1	9,2	313	2,594	,010
	SED	Erkek	156	32,3	9,5			
	Üst	Kız	49	36,7	8,6	118	2,515	,013
	SED	Erkek	71	32,6	8,7			
	Alt	Kız	52	18,9	4,7	121	2,545	,012
	SED	Erkek	71	16,5	5,4			
Eğitimi Kabullenme	Orta	Kız	159	17,9	5,2	313	,990	,323
	SED	Erkek	156	17,4	5,2			
	Üst	Kız	49	18,0	5,2	118	2,415	,017
	SED	Erkek	71	15,5	5,6			
	Alt	Kız	52	17,1	5,0	121	1,494	,138
	SED	Erkek	71	15,7	4,9			
Çalışma Tutumları	Orta	Kız	159	18,1	4,9	313	3,209	,001
	SED	Erkek	156	16,2	5,5			
	Üst	Kız	49	18,6	4,7	118	3,730	,000
	SED	Erkek	71	14,9	5,8			
	Alt	Kız	52	35,6	8,5	121	2,258	,026
	SED	Erkek	71	32,2	9,6			
Çalışma Oryantasyonu	Orta	Kız	159	36,0	9,2	313	2,299	,022
	SED	Erkek	156	33,5	9,9			
	Üst	Kız	49	36,6	9,0	118	3,362	,001
	SED	Erkek	71	30,4	10,5			
	Alt	Kız	52	68,1	17,3	121	2,426	,017
	SED	Erkek	71	60,7	16,4			
Orta	Kız	159	71,1	17,1	313	2,655	,008	
SED	Erkek	156	65,9	17,6				
Üst	Kız	49	73,3	15,8	118	3,292	,001	
SED	Erkek	71	63,0	17,4				

• Üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna (73,3) sahipken, onu orta (71,1) ve alt (68,1) sosyo-ekonomik durumlardaki kız öğrenciler izlemektedir. Erkek öğrencilerde ise, orta sosyo-ekonomik durumda olanlar en yüksek çalışma oryantasyonu puanını (65,9) almış, en düşük çalışma oryantasyonuna (60,7) sahip olan grup ise alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler olmuştur. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda, kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında (alt [$t_{(121)}=2,43$], orta [$t_{(313)}=2,66$], üst [$t_{(118)}=3,29$]; $p<.05$) kız öğrencilerin lehine manidar bir farklılık vardır.

• Tüm sosyo-ekonomik durumlarda, kız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. En yüksek çalışma alışkanlıkları puanına sahip olan (36,7) üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerdir. Çalışma alışkanlıklarının en düşük puanını (28,5) alt sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler almıştır. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda (alt [$t_{(121)}=2,08$], orta [$t_{(313)}=2,59$], üst [$t_{(118)}=2,52$]; $p<.05$), öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine manidar farklılıklar bulunmuştur.

• Gecikmeleri önleme puanı alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutları içerisinde aldıkları en düşük puandır. Bu alt boyutta tüm sosyo-ekonomik durumlarda (alt [$t_{(121)}=2,29$], orta [$t_{(313)}=2,95$], üst [$t_{(118)}=2,40$]; $p<.05$) kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır. En yüksek puanlar üst ve orta sosyo-ekonomik gruptaki kız öğrenciler tarafından alınmıştır.

• Çalışma yöntemlerinde en yüksek puanı (19,0) üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler alırken, erkek öğrenciler içinde en yüksek puanı (17,2) üst sosyo-ekonomik durumdakiler almıştır. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler dışında [$t_{(118)}=2,08$; $p<.05$] çalışma yöntemleri puanları açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Her iki cinsiyetin de çalışma yöntemleri puanları, gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksektir. Bu artış (tüm sosyo-ekonomik gruplarda) erkek öğrencilerde daha belirgindir.

• Çalışma tutumlarında, orta ve üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler hemen hemen aynı olan en yüksek puanı almışlardır. Çalışma alışkanlıklarından farklı olarak çalışma tutumlarında en düşük puanı (30,4) üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler alırken, erkek öğrenci grubunda en yüksek puanı orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almıştır. Yine kız öğrencilerin puanlarının, tüm sosyo-ekonomik durumlarda erkek öğrencilere oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Alt ve orta sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrencilerin çalışma tutumları puanları, çalışma alışkanlıkları puanlarına göre daha yüksekken, üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin puanlarının her ikisinde de hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber, diğer sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrencilerden farklı olarak, üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrencilerin çalışma tutumları puanları çalışma alışkanlıkları puanlarından daha düşük çıkmıştır.

• Alt sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler, en yüksek puanlarını çalışma tutumlarının öğretmen onaylama alt boyutunda almışlardır. En yüksek öğretmen onaylama puanını (18,9) alt sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler alırken, en düşük puanı (15,5) alan üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek

öğrenciler olmuştur. Orta sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık çıkmamışken [$t_{(313)}=,99$; $p<.05$], alt [$t_{(121)}=2,55$; $p<.05$] ve üst [$t_{(118)}=2,42$; $p<.05$] sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir.

Üst sosyo-ekonomik durumdaki erkek öğrenciler çalışma tutumlarının diğer alt boyutu olan eğitimi kabullenmede tüm puanları içindeki en düşük puanlarını (14,9) almışlardır. Eğitimi kabullenme boyutunda üst ve orta sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrenciler en iyi puanları almışlardır. Alt sosyo-ekonomik durumdaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık çıkmamışken [$t_{(121)}=1,49$], orta [$t_{(313)}=3,21$] ve üst [$t_{(118)}=3,73$] sosyo-ekonomik durumlardaki kız ve erkek öğrenciler arasındaki fark anlamlıdır ($p<.05$).

4. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

“Tablo 6”da öğrencilerin başarı durumlarına göre çalışma oryantasyonu puanları yer almaktadır.

Tablo 6. Başarı Durumlarına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖO		EK		ÇT		ÇO		
		\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
Başarısız	Kız	9	9,2	3,7	11,0	3,7	20,2	6,6	16,2	4,4	12,3	4,5	28,5	6,6	48,8	11,5
	Erkek	25	9,8	4,7	12,2	5,5	22,0	8,4	14,5	5,7	12,5	6,0	27,0	11,0	49,0	17,1
	Toplam	34	9,6	4,4	11,9	5,0	21,5	8,0	14,9	5,4	12,5	5,6	27,4	9,9	48,9	15,7
Geçer	Kız	22	12,9	4,8	15,8	4,6	28,7	7,7	15,1	6,5	14,9	5,2	30,0	10,8	58,7	16,6
	Erkek	50	12,4	5,0	13,9	4,9	26,4	8,5	15,0	5,8	14,6	5,7	29,5	10,3	55,9	16,2
	Toplam	72	12,6	4,9	14,5	4,8	27,1	8,3	15,0	6,0	14,7	5,5	29,7	10,4	56,8	16,3
Orta	Kız	57	15,8	5,6	16,2	5,0	32,0	9,7	17,8	5,3	17,2	5,0	35,0	8,9	67,0	17,5
	Erkek	67	14,2	5,3	16,5	4,2	30,8	8,0	17,2	4,8	15,3	4,7	32,5	8,6	63,3	13,6
	Toplam	124	15,0	5,5	16,3	4,6	31,3	8,8	17,5	5,0	16,2	4,9	33,7	8,8	65,0	15,6
Başarılı	Kız	89	17,4	5,0	17,8	4,5	35,2	8,4	17,8	5,1	17,9	4,7	35,6	8,8	70,8	15,0
	Erkek	88	16,0	4,8	17,0	4,9	32,7	8,6	16,7	5,6	16,3	5,5	33,0	10,3	65,7	17,4
	Toplam	177	16,6	5,0	17,3	4,7	34,0	8,6	17,2	5,4	17,1	5,1	34,3	9,6	68,2	16,4
Çok Başarılı	Kız	83	19,4	3,9	20,0	4,7	39,5	7,7	19,8	4,2	20,1	3,9	39,9	7,2	79,3	14,0
	Erkek	68	18,2	4,7	19,6	3,3	37,8	7,3	18,4	4,7	17,6	5,2	36,0	9,0	73,8	15,1
	Toplam	151	18,9	4,3	19,8	4,1	38,7	7,6	19,2	4,5	19,0	4,7	38,1	8,3	76,9	14,7
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,3	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5	

“Tablo 7”de görüldüğü gibi, çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında, öğrencilerin başarı durumlarına göre anlamlı farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 7. Genel Başarı Durumuna İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gecikmeleri Ölleme	Gruplar arası	4	914,293	38,330	,000
	Gruplar içi	553	23,853		
	Toplam	557			
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	4	654,715	31,440	,000
	Gruplar içi	553	20,824		
	Toplam	557			
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	4	3106,851	45,272	,000
	Gruplar içi	553	68,627		
	Toplam	557			
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	4	277,129	10,380	,000
	Gruplar içi	553	26,698		
	Toplam	557			
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	4	429,084	16,904	,000
	Gruplar içi	553	25,383		
	Toplam	557			
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	4	1350,591	15,875	,000
	Gruplar içi	553	85,079		
	Toplam	557			
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	4	8500,083	34,441	,000
	Gruplar içi	553	246,804		
	Toplam	557			

“Tablo 6” ve “Tablo 7” birlikte yorumlandığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmaktadır:

- Çalışma oryantasyonu puanlarının, çok başarılı öğrenciden başarısız öğrenciye doğru azaldığı görülmektedir. Çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında başarısız-geçer ve orta-başarılı durumlardaki öğrencilerin birbirlerine çok yakın puanlar aldıkları ve başarı durumunun başarısız, orta başarılı ve çok

başarılı şekilde üç grup hâlinde sınıflandırılabilceği dikkat çekmektedir. Başarı durumlarına göre, öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları arasındaki farklılıklar anlamlıdır [$F_{(4.553)}=34,44$; $p<.05$].

- Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde de aynı sonuç göze çarpmakta, en yüksek puanın en başarılı öğrenciler tarafından alındığı gözlenmektedir. Başarı durumlarına göre öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılıklar vardır [$F_{(4.553)}=45,27$; $p<.05$]. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında da aynı durum söz konusudur. Gecikmeleri önleme [$F_{(4.553)}=38,33$] ve çalışma yöntemlerinde [$F_{(4.553)}=31,44$] başarı durumlarına göre öğrenciler arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

- Çalışma tutumlarına bakıldığında, başarı arttıkça öğrencilerin tutumlarının da yükseldiği, öğretmeni onaylama ve eğitimi kabullenme alt boyutlarında bu düzenli yükselişin devam ettiği görülmektedir. Eğitimi kabullenme alt boyutunda çalışma tutumlarındakine benzer bir farklılaşma görülürken [$F_{(4.553)}=16,90$; $p<.05$], öğretmeni onaylamada daha az sayıda farklılaşma vardır.

- Başarısız öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları arasındaki fark çalışma tutumları lehine daha yüksektir. Başarı durumu yükseldikçe bu fark azalmakta hatta çok başarılı öğrencilerin çalışma tutumları puanlarının çalışma alışkanlıklarından daha düşük olduğu dikkati çekmektedir.

Öğrencilerin cinsiyet ve başarı durumu dağılımına ilişkin veriler analiz edildiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Çalışma oryantasyonlarına bakıldığında öğrencilerin başarı durumu arttıkça kız ve erkek öğrenciler arasındaki puan farkının da arttığı görülmektedir. Başarısız grupta kız ve erkek öğrencilerin puanları hemen hemen aynı iken, çok başarılı grupta aralarında puan farkının kız öğrencilerin lehine çok açıldığı göze çarpmaktadır. Orta ve altındaki başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık yokken, başarılı ve çok başarılı kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve puan farkının $p<.05$ düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir.

- Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelendiğinde, başarısız gruptaki öğrenciler dışında yine kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Başarı durumu yükseldikçe düzenli puan artışı burada da göze çarpmaktadır. Gecikmeleri önlemede de aynı durum söz konusudur. Tüm başarı durumlarında her iki cinsiyetin de çalışma yöntemleri puanları, gecikmeleri

Tablo 8. Başarı Durumlarına Göre Kız ve Erkek Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gecikmeleri Öleme	Gruplar arası	9	433,173	18,331	,000
	Gruplar içi	548	23,630		
	Toplam	557			
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	9	303,154	14,565	,000
	Gruplar içi	548	20,815		
	Toplam	557			
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	9	1438,130	21,052	,000
	Gruplar içi	548	68,312		
	Toplam	557			
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	9	140,310	5,263	,000
	Gruplar içi	548	26,660		
	Toplam	557			
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	9	240,830	9,714	,000
	Gruplar içi	548	24,792		
	Toplam	557			
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	9	719,904	8,582	,000
	Gruplar içi	548	83,890		
	Toplam	557			
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	9	4092,879	16,782	,000
	Gruplar içi	548	243,881		
	Toplam	557			

önleme puanlarından daha yüksektir. Bu artış orta ve altında başarı gösteren öğrencilerde daha belirgin olarak göze çarpmakta, artışın başarılı ve çok başarılı öğrenci gruplarında daha küçük olduğu dikkati çekmektedir.

• Tüm başarı durumlarında kız öğrencilerin çalışma tutumları puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu fark sadece çok başarılı kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlıdır. Başarısız kız ve erkek öğrenciler, en yüksek puanlarını çalışma tutumlarının öğretmeni onaylama alt boyutunda almışlardır. En düşük öğretmeni onaylama puanını (14,5) başarısız erkek öğrenciler alırken onu, geçer grubundaki kız ve erkek öğrenciler izlemiştir. En yüksek puanı alan (19,8) çok başarılı kız öğrenciler olmuştur. Tüm başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin birbirine yakın puanlar aldıkları görülmektedir. Başarılı ve çok başarılı kız öğrenciler eğitimi kabullenme alt boyutunda tüm puanları içindeki en yüksek puanlarını almışlardır. Sadece bu alt boyutta üç başarı durumunda da (orta, başarılı ve çok başarılı) kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$).

5. Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olup olmamasına göre çalışma oryantasyonları puanlarında farklılık olup oluşmadığına ilişkin bulgular “Tablo 9”da yer almaktadır.

Tablo 9. Ders Çalışma Ortamına Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Gecikmeleri Öleme	Ders Ortamı Var	505	16,2	5,4	554	4,504	,000
	Ders Ortamı Yok	51	12,7	5,3			
Çalışma Yöntemleri	Ders Ortamı Var	505	17,4	4,9	554	3,798	,000
	Ders Ortamı Yok	51	14,6	5,3			
Çalışma Alışkanlıkları	Ders Ortamı Var	505	33,6	9,3	554	4,632	,000
	Ders Ortamı Yok	51	27,2	9,3			
Öğretmeni Onaylama	Ders Ortamı Var	505	17,6	5,3	554	2,703	,007
	Ders Ortamı Yok	51	15,5	5,6			
Eğitimi Kabullenme	Ders Ortamı Var	505	17,0	5,3	554	2,828	,005
	Ders Ortamı Yok	51	14,8	5,6			
Çalışma Tutumları	Ders Ortamı Var	505	34,6	9,6	554	3,040	,002
	Ders Ortamı Yok	51	30,2	10,1			
Çalışma Oryantasyonu	Ders Ortamı Var	505	68,2	17,2	554	4,206	,000
	Ders Ortamı Yok	51	57,5	17,3			

Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olup olmama durumuna göre çalışma oryantasyonunun alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamalar ve aralarındaki farklılıklar karşılaştırıldığında şu hususlar dikkati çekmektedir:

- Ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları, ders çalışma ortamı olmayanlara oranla daha yüksektir ve aralarında ders çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık vardır [$t_{(554)}=4,21$; $p<.05$].

Çalışma ortamına sahip olanların çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları ile alt boyutların tümünden daha yüksek puan aldıkları ve tüm alt boyutlarda $p<.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur.

6. Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

“Tablo 10” annelerinin eğitim durumuna göre, öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 10. Annelerin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Anne Eğitim	N	GÖ		ÇY		ÇA		ÖO		EK		ÇT		ÇO	
		X	S	X	S	X	S	X	S	X	S	X	S	X	S
Mezun Değil	25	14,8	5,8	16,3	5,6	31,1	10,6	16,4	5,4	15,6	5,8	32,0	10,5	63,1	19,4
İlk Mezunu	232	15,2	5,7	16,1	5,2	31,2	9,8	17,3	5,2	16,5	4,9	33,8	9,1	65,0	17,1
Orta-Lise Mezunu	199	17,0	5,3	18,1	4,5	35,1	8,8	18,1	5,2	17,4	5,4	35,5	9,5	70,6	16,6
Üniversite Mezunu	85	16,1	5,2	18,0	5,1	34,0	9,5	16,5	5,8	16,6	6,1	33,1	11,2	67,2	19,2
Diğer	17	14,1	4,7	16,7	4,3	30,8	7,8	16,0	5,9	16,4	5,5	32,4	10,5	63,2	15,8
Toplam	558	15,9	5,5	17,1	5,0	33,0	9,5	17,3	5,3	16,8	5,3	34,2	9,7	67,2	17,5

“Tablo 11” annelerin eğitim durumuna göre, öğrencilerin puan farklılıkları hakkında bilgi vermektedir.

Tablo 11. Annelerinin Eğitim Durumuna İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Öleme	Gruplar arası	4	110,501	3,725	,005	2-3
	Gruplar içi	553	29,667			
	Toplam	557				
Çalışma Yöntemleri	Gruplar arası	4	134,718	5,480	,000	2-3
	Gruplar içi	553	24,586			
	Toplam	557				
Çalışma Alışkanlıkları	Gruplar arası	4	463,499	5,282	,000	2-3
	Gruplar içi	553	87,747			
	Toplam	557				
Öğretmeni Onaylama	Gruplar arası	4	58,621	2,073	,083	-
	Gruplar içi	553	28,279			
	Toplam	557				
Eğitimi Kabullenme	Gruplar arası	4	30,302	1,072	,370	-
	Gruplar içi	553	28,268			
	Toplam	557				
Çalışma Tutumları	Gruplar arası	4	161,383	1,723	,143	-
	Gruplar içi	553	93,680			
	Toplam	557				
Çalışma Oryantasyonu	Gruplar arası	4	1020,094	3,390	,009	2-3
	Gruplar içi	553	300,908			
	Toplam	557				

(1=Mezun Değil, 2=İlkokul Mezunu, 3=Ortaokul-Lise Mezunu, 4=Üniversite Mezunu)

• Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin en yüksek (70,6) çalışma oryantasyonuna sahip oldukları görülmektedir; onları anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler (67,2) izlemekte ve en son sırayı annesi hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler (63,1) almaktadır. Annelerinin öğrenim durumuna göre, anneleri ilkokul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur [$F_{(4-553)}=3,39$; $p<.05$].

• Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde de aynı şey dikkati çekmekte, en yüksek puanın (17,0) anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler tarafından alındığı gözlenmektedir. Anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler hemen hemen aynı puanları almışlardır. Çalışma alışkanlıkları puanları açısından da, anneleri ilkokul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir [$F_{(4-553)}=5,28$; $p<.05$]. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, gecikmeleri önlemede çalışma alışkanlıkları ile aynı dağılım söz konusu iken, çalışma yöntemlerinde anneleri orta-lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler benzer puanlarla ön sırada yer almakta, anneleri hiçbir okula devam etmemiş ve anneleri ilkokul mezunu olan öğrenciler yine benzer puanlar ile onları takip etmektedir. Tüm eğitim durumlarında öğrencilerin çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemleri alt boyutlarında anneleri ilkokul mezunu ve ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler arasında $p<.05$ düzeyinde, üst öğrenim durumundaki anneler lehine, anlamlı farklılık görülmektedir.

• Çalışma tutumlarında, anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrencilerin en yüksek puanı aldığı (35,5), en düşük puanları ise anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile anneleri üniversite mezunu olan öğrencilerin aldığı görülmektedir. Bu dağılım öğretmeni onaylama alt boyutunda aynı kılırken, eğitimi kabullenme alt boyutunda en düşük puanı anneleri hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler almışlardır (15,6). Anne eğitim durumu ile öğrencilerin çalışma tutumları ve alt boyutları arasında $p<.05$ düzeyinde anlamlı farklılık çıkmamıştır.

• Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları puanları arasındaki farkın, anneleri üniversite mezunu olan öğrenciler dışında, çalışma tutumları lehine daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

7. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

Öğrencilerin, babalarının eğitim durumuna göre çalışma oryantasyonu puanlarının arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bulgular “Tablo 12”de yer almaktadır.

Tablo 12. Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin Çalışma Oryantasyonları

		N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Gecikmeleri Öleme	Mezun Değil	7	14,7	8,7	266,93	4	13,2	,010	-
	İlk Mezunu	130	14,7	5,5	236,20				
	Orta-Lise Mez	244	16,0	5,5	279,18				
	Üniversite Mez	161	16,6	5,4	293,13				
	Master-Doktora	5	20,0	2,7	398,00				
Çalışma Yöntemleri	Mezun Değil	7	15,6	9,4	263,71	4	19,5	,001	2-3, 2-4
	İlk Mezunu	130	15,7	5,2	228,10				
	Orta-Lise Mez	244	17,3	4,8	276,65				
	Üniversite Mez	161	18,1	4,8	303,98				
	Master-Doktora	5	20,1	4,0	386,70				
Çalışma Alışkanlıkları	Mezun Değil	7	30,3	17,6	273,57	4	20,7	,000	2-3, 2-4
	İlk Mezunu	130	30,3	9,5	225,84				
	Orta-Lise Mez	244	33,3	9,1	278,60				
	Üniversite Mez	161	34,6	9,3	301,89				
	Master-Doktora	5	40,8	5,4	404,00				
Öğretmeni Onaylama	Mezun Değil	7	15,0	8,0	234,79	4	4,4	,354	-
	İlk Mezunu	130	16,7	5,7	258,44				
	Orta-Lise Mez	244	17,8	4,9	281,61				
	Üniversite Mez	161	17,3	5,5	273,53				
	Master-Doktora	5	20,6	4,0	377,20				
Eğitimi Kabullenme	Mezun Değil	7	14,6	7,5	229,43	4	11,4	,022	-
	İlk Mezunu	130	16,0	5,1	246,25				
	Orta-Lise Mez	244	17,0	5,1	277,50				
	Üniversite Mez	161	17,1	5,7	287,93				
	Master-Doktora	5	22,0	3,7	438,80				
Çalışma Tutumları	Mezun Değil	7	29,6	15,2	235,36	4	9,2	,057	-
	İlk Mezunu	130	32,7	9,5	248,12				
	Orta-Lise Mez	244	34,7	9,1	278,94				
	Üniversite Mez	161	34,4	10,4	284,54				
	Master-Doktora	5	42,6	7,5	420,60				
Çalışma Oryantasyonu	Mezun Değil	7	59,9	31,9	259,57	4	16,8	,002	2-4
	İlk Mezunu	130	63,0	17,0	232,45				
	Orta-Lise Mez	244	68,0	16,5	279,46				
	Üniversite Mez	161	69,0	18,1	295,21				
	Master-Doktora	5	83,4	11,8	425,10				

(1=Mezun Değil, 2=İlkokul Mezunu, 3=Ortaokul-Lise Mezunu, 4=Üniversite Mezunu, 5=Master-Doktora Mezunu)

Babalarının eğitim durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının alt boyutlarındaki farklılıklar hakkında bilgi veren “Tablo 12” ayrıntılı olarak incelendiğinde;

• Çalışma oryantasyonu puanlarına bakıldığında, anne eğitim durumundan farklı olarak, babalarının eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarında düzenli bir artış olduğu görülmektedir. En yüksek puanı (83,4) babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler alırken, en düşük puanı (59,9) babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler almışlardır. Tinklin’in (2003) araştırmasının bulguları da araştırmamızı destekler niteliktedir. Babalarının eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin başarı durumunun da daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Başarı durumu yüksek olan öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanlarının da buna paralel olarak yükseldiği araştırmamızın bulguları arasındadır. Çalışma oryantasyonu puanları açısından bakıldığında, babaları ilkökul mezunu olan öğrenciler ile babaları üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$\chi^2_{(4)}=16,8$; $p<.05$].

• Çalışma alışkanlıkları değerlendirildiğinde, babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler ile babaları ilkökul mezunu olan öğrenciler aynı puanları aldıkları, eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanlarının da yükseldiği görülmektedir. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarına bakıldığında, gecikmeleri önlemede ve çalışma yöntemlerinde, çalışma alışkanlıkları ile aynı dağılım söz konusudur. Tüm eğitim durumlarında öğrencilerin çalışma yöntemleri puanlarının gecikmeleri önleme puanlarından daha yüksek olduğu dikkati çekerken, babaları master-doktora mezunu olan öğrencilerin bu alt boyutlardaki puanları hemen hemen aynıdır. Çalışma alışkanlıkları puanlarında, babaları ilkökul mezunu olan öğrenciler ile babaları ortaokul-lise ve üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar vardır [$\chi^2_{(4)}=20,7$; $p<.05$].

• Çalışma tutumları açısından bakıldığında, babaları master-doktora mezunu olan öğrenciler en yüksek puanı alırken (42,6), en düşük puanı (29,6) babaları hiçbir eğitim kurumundan mezun olmayan öğrenciler almışlardır. Babaların eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin puanlarındaki artış çalışma tutumlarının alt boyutlarında da kendini göstermektedir. Çalışma tutumları ve alt boyutlarında babaları eğitim durumu ile öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$\chi^2_{(4)}=9,2$; $p<.05$].

- Çalışma alışkanlıkları ile çalışma tutumları puanları karşılaştırıldığında, babaların tüm eğitim durumlarında öğrencilerin puanları arasında çok belirgin farklılıklar olmadığı göze çarpmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Ülkemizde ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumlarını ortaya koymak, bu alışkanlık ve tutumları iyileştirmek için öneriler getirmeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuçları kısaca aşağıda belirtilmiştir.

- Kız öğrencilerin çalışma oryantasyonları puanları, tüm alt boyutlarda erkek öğrencilerden daha yüksektir.

- Sosyo-ekonomik durumları öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilediği izlenimi vermektedir. En yüksek çalışma oryantasyonu puanını orta sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler almıştır. Çalışma alışkanlıklarının alt boyutlarında, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre anlamlı bir farklılık varken, çalışma tutumlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Üst sosyo-ekonomik durumdaki öğrencilerin çalışma alışkanlıkları puanları çalışma tutumlarından daha yüksekken, alt sosyo-ekonomik durumdaki öğrenciler için tam tersi bir tablo söz konusudur.

- Cinsiyet ve sosyo-ekonomik durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonlarına bakıldığında, en yüksek çalışma oryantasyonu puanını üst sosyo-ekonomik durumdaki kız öğrencilerin aldığı görülmektedir. Tüm sosyo-ekonomik durumlarda, kız öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar vardır.

- Öğrencilerin başarı durumları ile çalışma oryantasyonları arasında bağ olduğu görülmektedir. Çalışma oryantasyonu ve tüm alt boyutlarında başarılı öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Çok başarılı öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonu puanlarını alırken, başarı durumu düştükçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları da düşmektedir. Başarılı öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları yüksek ve birbirine yakındır. Düşük başarılı öğrencilerin ise çalışma alışkanlıkları ve çalışma tutumları puanları arasındaki fark çalışma tutumları lehine daha yüksektir.

- Cinsiyet ve başarı durumlarına göre öğrencilerin çalışma oryantasyonları incelendiğinde, başarı durumu arttıkça kız ve erkek öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları arasındaki farkın da arttığı görülmektedir. Başarısız kız ve erkek öğrencilerin puanları hemen hemen aynı iken, çok başarılı olanların puan farkı

kız öğrencilerin lehine çok daha yüksektir. Orta ve altındaki başarı durumlarında kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık yokken, başarılı ve çok başarılı kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve puan farkının anlamlı olduğu görülmektedir.

- Ders çalışma ortamının varlığı öğrencilerin çalışma oryantasyonunu olumlu etkilemektedir. Ders çalışma ortamına sahip olan öğrenciler tüm alt boyutlarda daha yüksek puanlar almışlardır.

- Anne ve babaların eğitim durumu öğrencilerin çalışma oryantasyonunu etkilemektedir. Anneleri ortaokul-lise mezunu olan öğrenciler en yüksek çalışma oryantasyonuna sahipken, öğrencilerin çalışma oryantasyonlarının babalarının eğitim durumu ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Babanın eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin çalışma oryantasyonu puanları da arttığı izlenimi vermektedir.

Tüm sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını yükseltmek için bireysel rehberlikte bulunulmasının gerekliliği dikkati çekmektedir. Öğrencilerin çalışma oryantasyonları konusunda hangi boyutta (gecikmeleri önleme, çalışma yöntemleri, öğretmeni onaylama, eğitimi kabullenme) ne kadar puan aldıkları konusunda kendileri ile görüşülmeli ve eksik olan boyutta bilgi verilerek yardıma bulunulmalıdır. Düşük başarılı öğrencilerin çalışma tutumlarının çalışma alışkanlıkları puanlarından yüksek olması, onların da gecikmeleri önleme ve çalışma yöntemlerini kazanabilmeleri açısından umut verici bir durumdur. Öğrencilerin ders çalışma ortamına sahip olmasının çalışma oryantasyonunu olumlu etkilediği sonucundan yola çıkarak ailelerin çocuklarına evde bir çalışma ortamı sağlaması önemlidir. Okulda da çalışma alışkanlıklarını yükseltebilmek için dersten kalan zamanlarında ders çalışmakla geçirebilecekleri ortamlar yaratılmalıdır. Örneğin okul kütüphanesi öğle tatillerinde, tenefüslerde ve etüt zamanlarında açık tutularak öğrencilere danışmanlık hizmeti verilmelidir. Öğrencilere kitap okuma, kütüphaneyi kullanma gibi alışkanlıklar çok küçük yaşlardan itibaren kazandırılmalı ve ilköğretimden itibaren ezberciliğin yer almadığı yeni öğretim yöntemlerine ağırlık verilmelidir. Araştırma sonucuna göre annenin ilgisi, babanın eğitim düzeyi çocuğun çalışma oryantasyonu açısından önem arz etmektedir. Aile çocuğun çalışması için gerekli ihtiyaçlarını gidermeli, gerekli çalışma ortamını sağlamalı, çocuğa huzurlu bir ortamda gerektiği yerde ödevlerini yapmasında rehber olarak yardımcı olmalıdır.

Kaynaklar

- Abas, Z. W. (2002). *Developing Skills To Be Better Learner*, Computimes Malaysia, Sep 12.
- Agnew, N.C.; Slate, J.R.; Jones, C.H. ve Agnew, D.M. (1993). *Academic Behaviors As A Function of Academic Achievement, Locus of Control, and Motivational Orientation*, NACTA Journal, 37(2).
- Akın, Z. (1998). *Ödevin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Alar, H. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Sıklıklarını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Alpar, R. (2001). *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arslantaş, M. (2001). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları*, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Austin, J.L.; Lee, M. ve Carr, J.P. (2003). *The Effects of Guided Notes on Undergraduate Students' Recording of Lecture Content*, Journal of Instructional Psychology, 31(4).
- Aydın, B. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi*, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 1.
- Bacanlı, H. (1997). *Sosyal İlişkilerde Benlik Kendini Ayarlamının Psikolojisi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bacanlı, H. (2002). *Gelişim ve Öğrenme*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Benli, T. (1998). *Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Bretzing, B.H.; Kulhavy, R.W. ve Caterino, L.C. (1987). *Notetaking By Junior High Students*, Journal of Educational Research, 80(6).
- Brown, W.F. ve Holtzman, W.H. (1984). *Survey of Study Habits and Attitudes Manual Supplement*, New York: The Psychological Corporation.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Can, G. (1992). *Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Carter, D.D.G. (1999). *The Relationship of Study Habits, Attitude, and Motivation to Academic Achievement in a Selected Course of Study at an Historically Black University*, Morgan State University, The Faculty of The School of Graduate Studies and Research, The Degree of Doctor of Education, UMI Number: 9945902.
- Cusimano, J.T. (1999). *Study skills for a successful semester*, Black Collegian New Orleans: 30(1).
- Dökmen, Ü. (1990). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Okuma Becerileri, İlgileri, Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 23(2).
- Eliot, L.; Foster, S. ve Stinson, M. (2002). Student Study Habits Using Notes From a Speech-to-Text Support Service, *Exceptional Children*, 69(1).
- Elliott, T. R.; Godshall, F.; Shrout, J. R. ve Witty, T. E. (1990). Problem-solving appraisal, self-reported study habits, and performance of academically at-risk college students, *Journal of Counseling Psychology*, 37 (2).
- Gadzella, B.M. ve Fournet, G.P. (1976). Sex Differences in Self Perceptions as students of excellence and academic performance, *Perceptual and Motor Skills*, Dec 43,1092-4 akt. AYDIN, B. (1989). Üniversite Öğrencilerinin Bir Kesiminde Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Depresyon Seviyelerinin İncelenmesi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 1.
- Gettinger, M. ve Seibert, J.K. (2002). Contributions of study skills to academic competence, *The School Psychology Review*, 31(3).
- Glenn, R.E. (2003). Study skills to help kids use time wisely, *The Education Digest*. Ann Arbor: 69(3).
- Gordon, D. (1997). *The Relationships Among Academic Self-Concept, Academic Achievement, and Persistence With Self-Attribution, Study Habits, And Perceived School Environment*, The Faculty of Purdue University, Doctor of Philosophy, UMI Number:9818955.
- Grabill, K.M.; Lasane, T.P.; Povitsky, W.T.; Saxe, P.; Munro, G.D.; Phelps, L.M. ve Straub, J. (2005). Gender and Study Behavior: How Social Perception, Social Norm Adherence, and Structured Academic Behavior are Predicted by Gender, *North American Journal of Psychology*, 7(1).

- Griffith, J. (1996). Relation of Parental Involvement, Empowerment, and School Traits to Student Academic Performance, *The Journal of Educational Research*, 90(1).
- Houtte, M.V. (2004). Why Boys Achieve Less at School Than Girls: The Difference Between Boys' and Girls' Academic Culture, *Educational Studies*, 30 (2).
- Hong, E. ve Lee, K.H. (2000). Preferred Homework Style and Homework Environment in High-Versus Low-Achievement Chinese Student, *Educational Psychology*, 20(2).
- İlgin, B. ve diğerleri (1990). Verimli alışma Alışkanlıkları Kazandırma Seminerinin Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Genlerin Başarılarına Etkisi. *V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı*, Sayı 8, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Jiao, Q. G. ve Onwuegbuzie, A.J. (2001). Library Anxiety and Characteristic Strengths and Weaknesses of Graduate Students' Study Habits, *Library Review*, 50(2).
- Jones, C.H.; Slate, J.R.; Marini, I. ve Dewater, B.K. (1993). Academic Skills and Attitudes Toward Intelligence, *Journal of College Student Development*, 34(6).
- Kaya, M. (2001). *Lise 1. Sınıf Öğrencilerine Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Kazandırmada Grup Rehberliğinin Etkisi*, Malatya. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kleijn, W.C.; Van Der Ploeg, H.M. ve Topman, R.M. (1994). Cognition, Study Habits, Test Anxiety, and Academic Performance, *Psychological Reports*, 75.
- Küükahmet, L. (1987). *Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları (Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:153.
- Lammers, W.J.; Onwuegbuzie, A.J. ve Slate, J.R. (2001). Academic Success as a Function of the Gender, Class, Age, Study Habits and Employment of College Students, *Research in the Schools*, 8(2).
- Lawler-Prince, D.; Slate, J.R. ve Jones, C.H. (1993). Academic behaviors of preservice elementary and/or Special Education Teachers: a Preliminary Study, *Louisiana Education Research Journal*, 18.
- Martin, M. ve Greenwood, C.W. (2000). *Çocuğunuzun Okulla İlgili Sorunlarını Çözebilirsiniz*, (Çev. Fatma Zengin Dağıdır), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (1997). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Mullen, S. K. (1995). *A Study of the Difference in Study Habits and Study Attitudes Between College Students Participating in Experiential Learning Using Portfolio Assessment Method of Evaluation and Student Not Participating in Experiential Learning*, Southwestern Baptist Theological Seminary, School of Religious Education, The Degree of Doctor of Philosophy, UMI Number:9707451.
- Oğuz, A. (1999). *Derste Not Almanın Öğrenme ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Phillips, G.O. (1969). *Study Habits and Attitudes of Disadvantaged Students in A College Reading and Study Skills Program*, Nineteenth National Reading Conference Yearbook, Paper presented at the National Reading Conference, Atlanta, Dec. 4-6.
- Prociuk, T.J. ve Breen, L.J. (1974). Locus of Control, Study Habits and Attitudes, and College Academic Performance, *The Journal of Education*, 88.
- Rowntree, D. (2000). *Nasıl Ders Çalışılacağını Öğren* (Çev.Selim Yeniçeri), İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Schultz, R. A. (1989). *Differences Between Academically Successful and Unsuccessful Students in an Intrusive Academic Advising Program*, The Graduate College of the Oklahoma State University, The Degree of Doctor of Philosophy, Umi Number:9019517.
- Shelton, M.C. (1997). *An Analysis of The Impact of an At-Risk Treatment Program on Self-Esteem and Its Effects on Attitudes Toward Study Skills, Attendance, Academic Achievement and Behavior of Entering Ninth Grade Students*, United States International University, Doctor of Education, Umi Number:9801901, www.umi.com
- Slate, J.R.; Jones, C.H. ve Charlesworth, J.R. (1990). Relationship of Conception of Intelligence to Preferred Teaching Behaviors, *Action in Teacher Education*, 12 (1).
- Subaşı, G. (2000). Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Eğitiminin Akademik Başarı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Alışkanlıklarına Etkisi, *Eğitim ve Bilim*, 25 (117).

- Sünbül, A.M.; Tüfekçi, S.; Kocaman, Y.; Arı, M. ve Karagözlü, M. (1998). Üniversite Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *S.Ü. Eğitim Bilimleri Bölümü 7. Eğitim Bilimleri Kongresi*, 1.Cilt.
- Telman, N. (1996). *Etkin Öğrenme Yöntemleri*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tinklin, T. (2003). Gender Differences and High Attainment, *British Educational Research Journal* , 29 (3).
- Turgut, F. (1995). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Uluğ, F. (1981). *Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları Kazandırma Konusunda Yapılan Rehberliğin Okul Başarısına Etkisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Uluğ, F. (2000). *Okulda Başarı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ünal, S. ve Ada, S. (2000). *Sınıf Yönetimi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi.
- Wolff, K.S. (2001). *Rewards for Middle School Student*, The Faculty of Pasific Lutheran University, The Degree of Master of Arts, UMI Number:1406569.
- Zeyrek, E. ve diğerleri. (1990). Çalışma Alışkanlıklarını Değerlendirme Envanteri (ÇADE) Türkçe Uyarlama, *V. Ulusal Psikoloji Kongresi Psikoloji-Seminer Dergisi Özel Sayısı*, 8, İzmir:Ege Üniversitesi Basımevi.

*Summary***THE DEMOGRAPHIC FACTORS AFFECTING STUDENTS’
STUDY ORIENTATION****Aysel (DEMİROĞLU) MEMİŞ ***

There are lots of factors affecting study habits and attitudes. These are individual differences, time management, note taking, courses concerning study habits, parents, study environment, homework, library utilization, reading, writing and listening respectively. Using note taking, effective listening, and avoiding procrastination facilitate students’ study habits.

Main purpose of this study was to identify the factors affecting 5th grade students’ study habits and attitudes. Students are thought to have a better education life when they learn the factors related with study habits and attitudes.

The study is a survey type research. The sampling was selected from the schools where new teaching programme was implemented during 2004–2005 season and the questionnaires which were delivered to 558 5th grade students studying in these schools were assessed.

Two different instruments were used in this research. The first one was used for identifying students’ socio-economical status and demographic factors, the other developed by Brown-Holtzman called “Survey of Study Habits and Attitudes” (SSHA), was used for measuring the study habits and attitudes. Validity and reliability of SSHA questionnaire were tested. In order to provide construct validity, factor analysis were made. Each item included in the questionnaire has more than .30 factor weight. Reliability of whole questionnaire is found as (Cronbach’s alpha) .90. Moreover students’ 4th and 5th grades transcript scores were taken in order to determine students’ achievement levels. The scores of study orientations differences were tested with gender, socio-economical status, achievement level, studying

Address for correspondence: * Yard. Doç. Dr. Aysel (Demiroğlu) Memiş, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi, ayselmemis@gmail.com

environment and parental educational status. Tests of significances were made at .05 level of probability

The results in this research showed that the study orientation scores of girls was higher than the scores of boys. The socio-economics status, achievement level, being in an environment which makes studying possible, parental educational status affected students' study orientation. The highest study orientation scores were taken by middle level socio-economic status students. High level socio-economic status students' study habits scores were higher than their study attitudes scores on the contrary the study attitudes scores of low level socio-economic status students were higher than study habits scores. In all levels of socio-economic status, the study orientation scores of girls was higher than those of boys. Analyzing the study orientation according to achievement level, it can be seen that there is a positive relationship between the achievement level and study orientation scores. In addition, as the achievement level increases the study orientation score gap becomes wider between girls and boys. Having a study environment is positively related with the all sub scores. Fathers' educational status affects study orientation positively. While considering mothers' educational status, study orientation scores of students were highest if mothers were secondary or high school graduate.

Teachers should guide students in order to increase their study orientations. To improve study habits of students, appropriate situations after course hours to study should be provided. For example, school libraries have to be kept open during lunch time and recess and advisory service should be given as well. Reading and utilizing library habits should be obtained by students especially during childhood. Families have to provide suitable environment for other children to study at home and guide them for their homework.